

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน

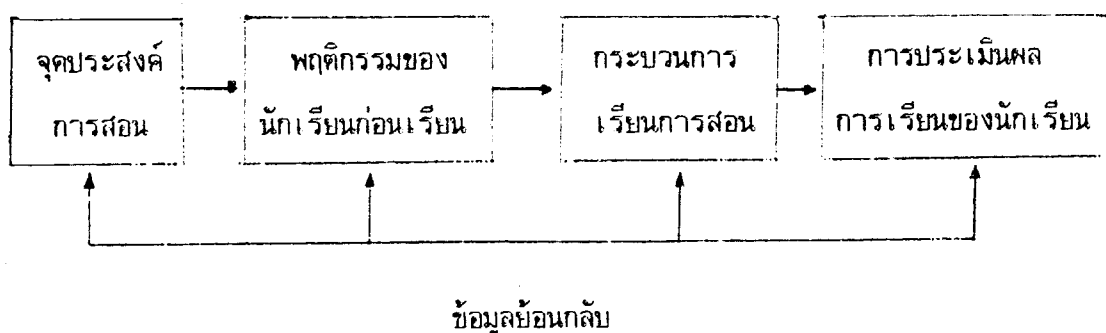
2.1.1 ความหมายของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนเป็นการเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการสอนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมการสอนของครู สภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน และตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียน ซึ่งถ้าการวิจัยจากรูปแบบการสอนนี้มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิจัยสนับสนุนมากพอ รูปแบบการสอนนั้นก็พัฒนาไปเป็นทฤษฎีการสอน (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528)

2.1.2 รูปแบบการสอนพื้นฐาน (Basic teaching model)

เกลเซอร์ (อ้างถึงใน De Cecco, 1968) ได้สร้างรูปแบบการสอนพื้นฐานขึ้นจากการสังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทางจิตวิทยาโดยมีรูปแบบการสอนดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงรูปแบบการสอนพื้นฐานของเกลเซอร์

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า

จุดประสงค์การสอน คือพฤติกรรมที่ครูต้องการให้นักเรียนมี เมื่อเสร็จสิ้นการสอนในแต่ละครั้ง

พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเรียน บ่งบอกถึงระดับความสามารถของนักเรียนก่อนเริ่มสอน ซึ่งรวมถึงแต่ความรู้เดิมของนักเรียนที่มีมาก่อน ความสามารถและพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนระดับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนแต่ละคน

กระบวนการเรียนการสอน เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสอนที่เหมาะสมที่จะทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยกระบวนการสอนจะแปรไปตามจุดประสงค์ของการสอน

การประเมินผล เป็นการทดสอบและสังเกตเพื่อตัดสินว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของการสอนดีเพียงใด ถ้าผลปรากฏว่านักเรียนไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ถึงมาตรฐานที่ตั้งไว้ ก็จะต้องมีการปรับตัวแปรในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในรูปแบบการสอนดังกล่าว

2.1.3 ประเภทของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนแบ่งออกเป็น 2 แนวใหญ่ ๆ แนวแรกมองรูปแบบการสอนเป็นกิจกรรมหรือวิธีสอน ส่วนแนวที่ 2 มองรูปแบบการสอนกว้างกว่า โดยมองว่าเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสอนที่จะนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่างของรูปแบบการสอนตามแนวแรก ได้แก่ แนวความคิดของจอยซ์และเวลล์ และแนวความคิดของ เชย์เลอร์และคณะ ตัวอย่างของรูปแบบการสอนตามแนวที่ 2 ได้แก่ รูปแบบการสอนของ บลูม และของ ละเอียต รัทซ์เฟา เป็นต้น

2.1.3.1 รูปแบบการสอนตามแนวคิดของจอยซ์และเวลล์ จอยซ์และเวลล์จัดรูปแบบการสอนเป็น 4 กลุ่มคือ (Joyce and Weil, 1972)

1. รูปแบบที่มาจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) เป็นรูปแบบที่เน้นความสัมพันธ์ในสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมโดยการเรียนรู้ร่วมกัน รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การค้นคว้าเป็นกลุ่ม (Group Investigation) การคิดแก้ปัญหาสังคม (Jurisprudential Inquiry) การสืบเสาะทางสังคม (Social Inquiry) และการฝึกปฏิบัติ (Laboratory Method)

2. รูปแบบที่มาจากกระบวนการคิด (Information Processing) เป็นรูปแบบที่เน้นให้เกิดพฤติกรรมทางความคิด รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การฝึกฝนโนมตี (Concept Attainment) การสอนอุปมาน (Inductive Teaching) การฝึกสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Training) การสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Science Inquiry) สิ่งช่วยจัดความคิดรวมยอดล่วงหน้า (Advance Organizer) และการพัฒนาความมีเหตุผล (Developmental)

3. รูปแบบที่มาจากบุคคล (Personal) เป็นรูปแบบที่เน้นพัฒนาการของบุคลิกลักษณะของบุคคล เพื่อให้เข้าใจตนเอง รับผิดชอบตนเอง และตระหนักในตนเอง รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การสอนแบบไม่นำทาง (Non-Direct) การประชุมในชั้น (Classroom Meeting) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Synectics) การฝึกความตระหนักในตนเอง (Awareness Training)

4. รูปแบบที่มาจากการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) เป็นรูปแบบที่วิเคราะห์พฤติกรรมของคนโดยกำหนดสิ่งแวดล้อมให้ รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การวางเงื่อนไข (Operant Conditioning)

2.1.3.2 รูปแบบการสอนตามแนวคิดของเชย์เลอร์และคณะ เชย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์ และเลวิส จัดรูปแบบการสอนเป็น 5 กลุ่ม ตามจุดมุ่งหมายของการสอน ดังนี้ (Saylor, Alexander and Lewis, 1981)

1. รูปแบบที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Subject Matter/Disciplines) เน้นการให้เนื้อหาวิชา รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การบรรยาย (Lecture) การอภิปรายซักถาม (Discussion-Questioning) การดูและฟัง (Viewing, Listening) การฝึกสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Training)

2. รูปแบบที่เกี่ยวกับสมรรถภาพ/เทคโนโลยี (Competencies/Technology) เน้นการวางแผนการสอน รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การออกแบบระบบการสอน (Instructional System Design) บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction) การฝึกฝนหรือฝึกทักษะ (Practice & Drill)

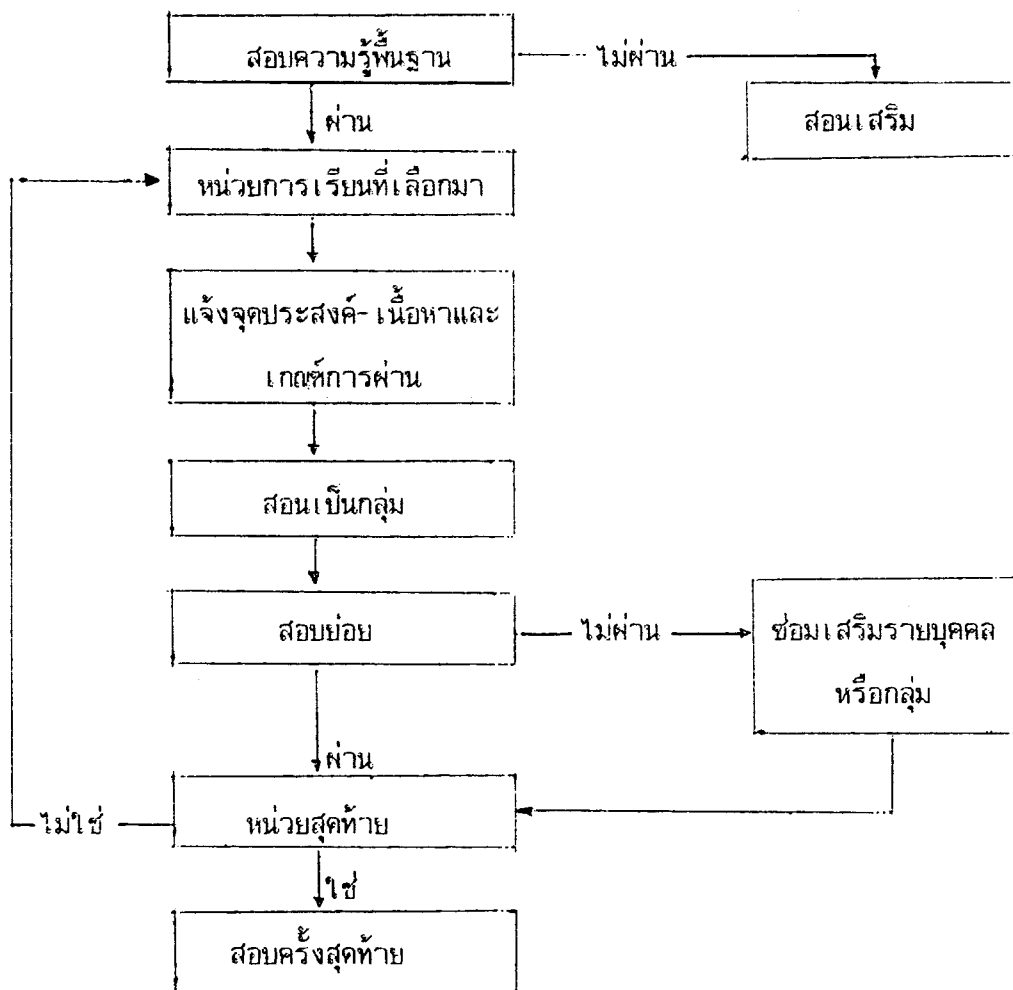
3. รูปแบบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของมนุษย์/กระบวนการ (Human Traits/Process) เน้นกระบวนการที่ทำให้เกิดคุณลักษณะ รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ บทบาทสมมุติ (Role Playing) การจำลองสถานการณ์ (Simulation)

4. รูปแบบที่เกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคม/กิจกรรม (Social Functions/Activities) เน้นกิจกรรมในชุมชน รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ กิจกรรมชุมชน (Community Activities) การค้นคว้าเป็นกลุ่ม (Group Investigation) การคิดแก้ปัญหาสังคม (Jurisprudential)

5. รูปแบบที่เกี่ยวกับความสนใจและความต้องการ/กิจกรรม (Interest & Needs/Activities) เน้นการเรียนรู้อย่างอิสระของแต่ละบุคคล รูปแบบการสอนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ การศึกษาอย่างอิสระ (Independent Learning and Self-Instruction) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Synectics)

2.1.3.3 รูปแบบการสอนของบลูม รูปแบบการสอนของบลูม เรียกว่า Mastery Learning มีองค์ประกอบต่าง ๆ เขียนเป็นลำดับขั้นได้ดังนี้ (Kim, 1971)

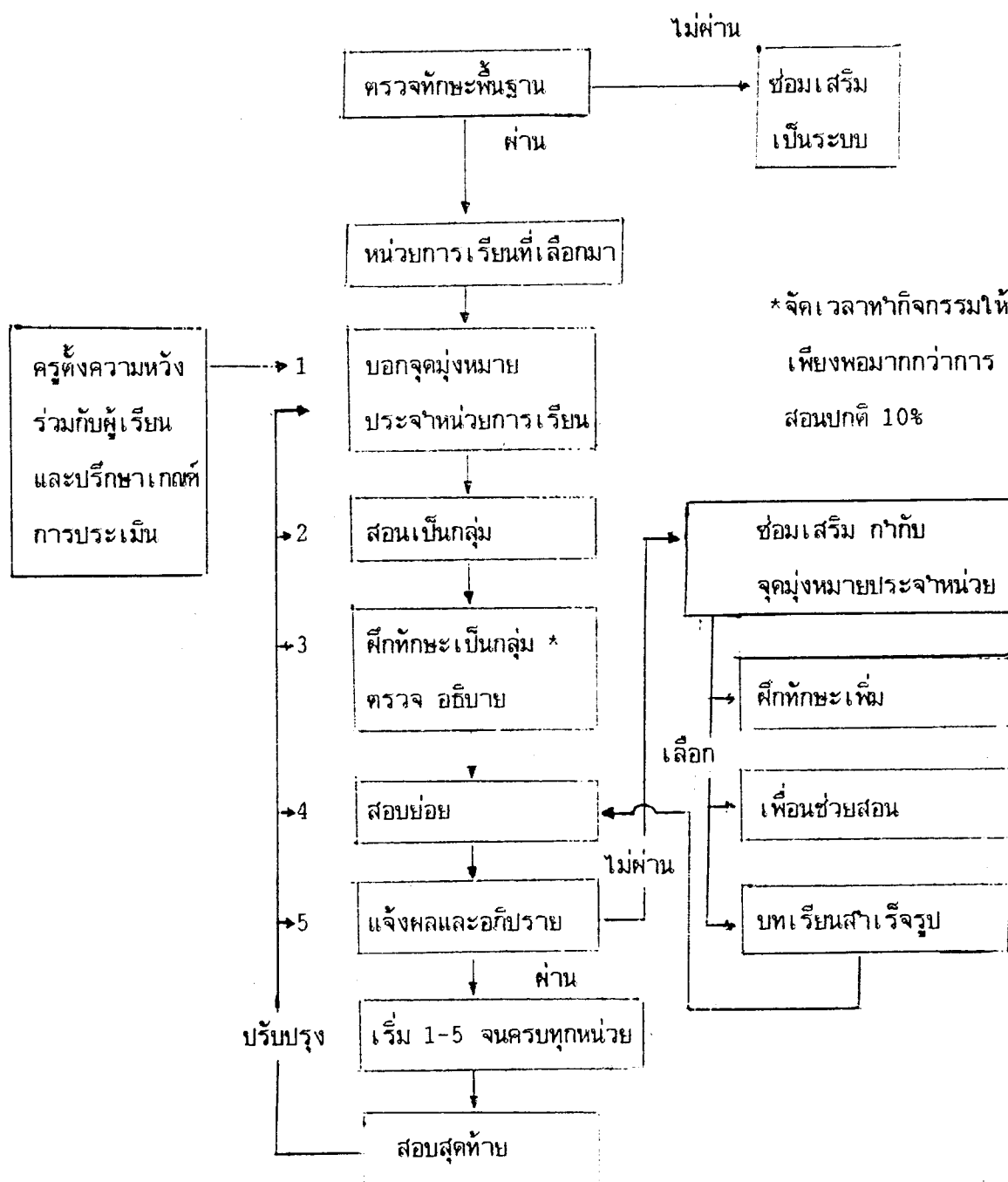
แผนภูมิที่ 2 แสดงรูปแบบการสอนของบลูม

รูปแบบของบลูมเป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับสอนเป็นกลุ่มเป็นชั้น จุดเด่นที่สำคัญมีหลายประการ เช่น การตรวจสอบพื้นฐาน และทำให้ทุกคนมีพื้นฐานเท่ากันก่อนการเรียน ให้ผู้เรียนรู้จุดประสงค์ และเกณฑ์ที่จะต้องบรรลุ มีการสอบย่อยและซ่อมเสริมผู้ที่ไม่บรรลุความรู้ตามเกณฑ์

2.1.3.4 รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มของละเอียด รัชส์เผ่า พัฒนารูปแบบการสอนเป็นกลุ่ม มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (ละเอียด, 2528)

แผนภูมิที่ 3 แสดงรูปแบบการสอนเป็นกลุ่มของละเอียด รัชส์เผ่า

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

2.2.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญมากในชีวิตประจำวัน และมีบทบาทที่สำคัญในการศึกษาเล่าเรียนด้วย ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านดังนี้

Buch และ Haebner (1970) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าเป็นกระบวนการคิด หัวใจสำคัญของการอ่าน คือ การที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านได้ความหมายจากการนำสัญลักษณ์ที่อ่านไปสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของตน ซึ่งทำให้เกิดมโนภาพขึ้นในใจของผู้อ่าน

Harris และ Smith (1976) อธิบายความหมายเกี่ยวกับการอ่านได้ว่า เป็นรูปแบบของสื่อความหมายแลกเปลี่ยนความคิด และข่าวสารความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน นั่นคือผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนบนกระดาษด้วยภาษาที่เป็นไปตามลักษณะของการเขียนแต่ละคน และผู้อ่านก็พยายามอ่านเอาความหมายที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ความสามารถในการรู้ความหมายของสิ่งที่อ่านขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

ชวาล (2518) กล่าวว่า การอ่านคือการทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งเป็นพื้นฐานของปัญหา และของคุณภาพสมองที่พิสดารขึ้นอื่น ๆ ที่เหนือขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วย

การแปลความ (Translation) คือการแปลเรื่องราวเดิมให้ออกมาเป็นคำใหม่ภาษาใหม่หรือรูปแบบใหม่

การตีความ (Interpretation) คือการเก็บความเดิมมาเรียบเรียงใหม่ เป็นการมองเรื่องราวเดิมในแง่ใหม่ ค้นหาแล้วเปรียบเทียบทั้งความสำคัญและความสัมพันธ์กับส่วนย่อย ๆ ภายในเรื่องราวนั้น ๆ ย่อเรื่องจนเป็นข้อสรุปได้

การขยายความ (Extrapolation) คือการอนุมานหรือขยายความคิดให้กว้างลึกหรือไกลกว่าข้อเท็จจริงที่ประจักษ์อยู่ในเรื่องนั้น

บันลือ (2521) ก็ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ตรงกันคือ การอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจัดบันทึกไว้ออกมาเป็นคำพูดหรือความคิดอย่างมีเหตุผล

อัญชลี (2526) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผลและเข้าใจความหมาย ตลอดจนการพิจารณาเลือกความหมายที่ดีไปใช้ประโยชน์

กิตติวดี (2530) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะภาครับ อันนำไปสู่ความคิดเช่นเดียวกับ

การฟังการอ่านเป็นเสมือนกุญแจวิเศษที่ไขไปสู่ความกระจ่างในปัญหานานาประการและยิ่งกว่านั้น ในแง่จิตวิทยาก็ถือว่าการอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้กระบวนการอันซับซ้อน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของภาษาพูดเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เรียน

2.2.2 ความสนใจในการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา

ในปี พ.ศ.2519 นักวิชาการของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย สรุปว่า ลักษณะของความสนใจรสนิยมในการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา มีดังนี้

1. นักเรียนประถมศึกษาสนใจอ่านนิทาน-นิยาย มากที่สุด
 2. ลักษณะหนังสือที่นักเรียนประถมศึกษาชอบอ่านมากที่สุด คือ การ์ตูน
 3. นิตยสาร-วารสาร ที่นักเรียนชอบอ่าน ได้แก่ ชัยพฤกษ์ ขวัญเรือน สกุลไทย
 4. เรื่องในนิตยสารที่ชอบอ่าน คือ เรื่องสั้นจบในฉบับ คอลัมน์สั้น ๆ ที่ให้ความรู้
 5. หนังสือพิมพ์รายวันที่นักเรียนชอบอ่าน คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์
 6. เรื่องในหนังสือพิมพ์รายวันที่ชอบอ่าน คือ ข่าวในประเทศ ข่าวสังคม ข่าวภาพยนตร์ และข่าวการเมือง เรียงตามลำดับ
 7. หนังสือสารคดีที่นักเรียนชอบอ่าน คือ ประวัติบุคคล
 8. นิทาน-นิยายที่นักเรียนชอบอ่าน เรียงตามลำดับ คือ นิทานมดคีตสอนใจ นิทานโบราณคดี นิทานพื้นเมือง
 9. เรื่องตลกที่นักเรียนชอบอ่าน คือ นิทานขำขัน
 10. หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนชอบอ่าน คือ เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องเกี่ยวกับดวงดาว-จักรวาล การประดิษฐ์ต่าง ๆ ตามลำดับ
 11. หนังสือเกี่ยวกับศาสนาที่นักเรียนชอบอ่าน คือ กฎแห่งกรรมหรือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
- บันลือ (2521) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้
1. ความสนใจในการอ่านมีแนวโน้มจะเปลี่ยนไป เมื่อนักเรียนโตขึ้นมักจะสนใจสิ่งแปลก ๆ เรื่องราวแปลก ๆ ใหม่ ๆ จนกว่าจะสนใจเรื่องประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ
 2. ความสนใจในการอ่านมักจะไม่มีส่วนสัมพันธ์กับการอ่านทั่ว ๆ ไปนักเรียนจะอยากอ่านเฉพาะเรื่องที่เขาสงสัยและต้องการอ่าน
 3. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์มีความสัมพันธ์ที่จะโน้มน้าให้เกิดความสนใจในการอ่านได้มาก

เพราะจะช่วยสร้างความเข้าใจ

4. ในระยะแรก ๆ มักสนใจเทพนิยาย เรื่องจริงเกี่ยวกับเด็ก กิจกรรมและสัตว์
5. ในระดับสูงขึ้น สนใจเรื่องลึกลับ ผจญภัย ชีวิตประวัติ กีฬา
6. ถ้าความสนใจในการอ่านดีขึ้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีวุฒิภาวะดีขึ้น
7. นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายสนใจไม่แตกต่างกัน จนกว่าอายุ 9 ขวบไปแล้ว จึงจะ

สนใจแตกต่างกัน

8. ในเกณฑ์อายุ 8 ขวบขึ้นไป มีแนวโน้มดังนี้

- 8.1 ชายสนใจเรื่องราวที่เป็นจริงมากกว่าหญิง
- 8.2 หญิงสนใจร้อยกรองมากกว่าชาย
- 8.3 ทั้งสองเพศชอบเรื่องผจญภัย เรื่องลึกลับ หัสนคติ และความประหลาด

มหัศจรรย์ต่าง ๆ

- 8.4 หญิงสนใจเรื่องชีวิตในครอบครัว โรงเรียน บ้านเทิง เริงรมย์และเทพนิยาย
- 8.5 ชายมีความสนใจกว้างขวางมากกว่าหญิง

9. นักเรียนที่มีสมองดีมักสนใจในการอ่านมากกว่านักเรียนที่สมองไม่ดี

สมศักดิ์ (2523) ได้กล่าวถึงความสนใจอ่านเรื่องของเด็กวัยประถมศึกษาปีที่ 1-2 ไว้ว่า เด็กยังชอบเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ความมีเมตตาการุณาต่อสัตว์ การท่องเที่ยวผจญภัย ตื่นเต้นเร้าใจ น่าหวาดเสียว ชอบคิดชอบเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ดวงจันทร์ ฟัน ดอกไม้ ฯลฯ ยังสนใจละครนิทาน เทพนิยายต่าง ๆ มีบทละครบนชั้นชั้นห้วแทรกอยู่ด้วย และเรื่องนั้นต้องมีความยุติธรรมธรรมะต้องชนะอธรรม

ปราณี (2526) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 6-8 ขวบว่า เด็กส่วนใหญ่ชอบเรื่องธรรมชาติและสัตว์ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ชอบคำคล้องจองมีจังหวะ และเรื่องตลกขบขันด้วยความสนใจปรารถนา เด็กวัยนี้ต้องการอิสระ การเคลื่อนไหว เรื่องต้องเต็มไปด้วยกิจกรรม อากาการ การกระทำต่าง ๆ ชอบสิ่งแปลกใหม่ เรื่องผจญภัย นิทานต่าง ๆ เพราะเด็กอยากรู้อยากเห็นความเป็นไปของโลก

ฉวีวรรณ (2527) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่าน เรื่องประเภทต่าง ๆ ของเด็กในวัย 6-8 ขวบ ซึ่งเป็นเด็กอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตอนปลาย และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้ว่า สนใจเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รู้ศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รู้จักสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ชอบเรื่องต้นไม้ ดอกไม้ การปลูก การเพาะช่าง่าย ๆ นิทานต่าง ๆ เทวดา นางฟ้า

เรื่องสัตว์การ์ตูน ชอบ खेल เล่น ชอบเรื่องเป็นจริงมากขึ้น ความสนใจในการอ่านยาวขึ้น ประมาณ 15-20 นาที การอ่านหนังสือแตกต่างกัน เริ่มอ่านเรื่องตลก ขำขัน ได้บ้าง สำหรับเด็กอ่านหนังสือเก่งจะอ่านเรื่องตลกขำขันเข้าใจได้มากขึ้น

หนังสือเด็กวัยนี้เน้นรูปภาพมาก เช่นเดียวกับเด็กวัย 3-4 ขวบ แต่เนื้อเรื่องคงเพิ่มสาระมากขึ้น ยาวมากขึ้น ภาพคงเป็นภาพสี เนื้อเรื่อง สีส่า และการใช้ถ้อยคำ สำนวนเพิ่มมากขึ้นได้

2.2.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างเรื่องเพื่อใช้ในการอ่าน

สมศักดิ์ (2523) ได้เสนอแบบของการสร้างเรื่องที่ดีสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่องของหนังสือ เป็นเรื่องที่มีแนวคิดดี ตรงกับความสนใจและความต้องการ สนุกสนาน มีคุณค่าให้แง่คิดดี เป็นเรื่องสั้นง่าย ๆ เนื้อเรื่องไม่ยาวจนเกินไป มักจะเป็นเรื่องผจญภัย การท่องเที่ยว นิยาย และนิทานต่าง ๆ ตัวละครของเรื่องเป็นคนที่มีความประทับใจ

2. การวางโครงเรื่องดี ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 เอกภาพ (Unity) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีใจความและความมุ่งหมายสำคัญเพียงอย่างเดียวกัน ข้อความต่าง ๆ จะต้องเกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.2 สัมพันธภาพ (Coherence) คือ เนื้อความเกี่ยวโยงกันต้องดำเนินเรื่องราวไปตามความสำคัญ มีความต่อเนื่องกันประจวบเหมาะ

2.3 สำนวนภาพ (Emphasis) เน้นใจความที่สำคัญ ความโดดเด่นช่วยสนับสนุนเนื้อเรื่องให้เด่นชัด จะต้องกล่าวถึงให้มาก และวางอยู่ในที่เด่น

3. การใช้ภาษาในหนังสือเด็ก

คำที่นำมาใช้ไม่มากเกินไป ใช้ได้ตรงกับความหมาย กระชับรัดกุม เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สละสลวยประทับใจผู้อ่าน

ประโยคที่นำมาผูกเรื่อง กระชับรัดกุม เรียงประโยคได้ถูกต้องกับหน้าที่และความหมายเลือกใช้ประโยคสั้นและประโยคยาวให้เหมาะสมกับเนื้อความและวัยของผู้อ่าน

ณรงค์ (2526) ได้สรุปถึงหลักเกณฑ์ในการเขียนเรื่องสำหรับเด็กไว้ว่าก่อนที่จะลงมือเขียนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เขียนเพื่อให้เด็กฟังหรือให้เด็กอ่าน ถ้าเป็นการเขียนเพื่อให้เด็กอ่านจะต้องนึกถึงความสามารถของผู้อ่านด้วยว่า ผู้อ่านมีอายุอยู่ในกลุ่มใด มีความสามารถในการอ่านมากน้อยแค่ไหน เข้าใจเรื่องเพียงใด มีความรู้เรื่องคำศัพท์เท่าใด

2. จิตวิทยาที่ควรคำนึงในการสร้างเรื่องสำหรับเด็ก เช่น ความเจริญทางภาษา ความเจริญทางร่างกาย ความสนใจในการอ่าน

3. เรื่องที่ใช้เขียนจัดอยู่ในประเภทใด เช่น นิทาน นิยาย ธรรมชาติศึกษา เป็นต้น ซึ่งจะสามารถวางแผนการเขียนให้ชัดเจนดังนี้

3.1 กำหนดขอบเขตของเรื่องที่จะเขียน เช่น เรื่องจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน นิทานคติสอนใจตนเอง อีสป นิทานเกี่ยวกับสัตว์ นิยายเกี่ยวกับสัตว์ที่ให้สัตว์มีพฤติกรรมเหมือนคน เป็นต้น

3.2 กำหนดแกน แนวคิด หรือสาระของเรื่อง คือ เมื่อเลือกเรื่องประเภทใดได้แล้วก็ต้องพิจารณาว่าเรื่องนั้นมีจุดประสงค์จะให้เด็กได้รับอะไร มีอะไรเป็นสาระสำคัญ เช่น ความกล้าหาญ ความสามัคคี เป็นต้น

3.3 ตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะสม

3.4 วางโครงเรื่องควรมี 3 จุด คือ จุดเริ่มต้น จุดกลางเรื่องและจุดจบหรือตอนจบของเรื่อง

4. การใช้ภาษา ควรใช้ภาษาง่าย ๆ เข้าใจได้ทันที สูกภาพ ระดับภาษาเหมาะสมกับวัย

ปราชญ์ (2526) ได้สรุปการเขียนเรื่องสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ต้องทำความรู้จักผู้อ่าน คือ เด็กก่อน ต้องรู้จิตวิทยา ความสนใจ และความชอบของเด็กวัยต่าง ๆ เด็กโตมักเอาตัวเองเข้าไปเปรียบเทียบกับตัวละครในเรื่อง เรื่องที่เขียนจึงต้องสมเหตุสมผล ตัวละครมีลักษณะไม่น่าไว้วางใจของเด็กให้มีคุณธรรม และจริยธรรม เมตตา กรุณา กล้าหาญ มีความสามารถในการผจญภัย และเอาชนะอุปสรรค

2. การเขียนเรื่องสำหรับเด็กไม่ควรเป็นเรื่องสั่งสอนโดยตรงเพราะจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกต่อต้านไม่ยอมอ่าน การเขียนจึงควรเขียนให้น่าสนใจสอดแทรกคุณธรรม และค่านิยมที่ดีต่าง ๆ อย่างแยบยลโดยไม่ให้เด็กรู้ตัวว่าเป็นการสั่งสอน

3. ข้อความแต่ละตอนจะต้องมีค่าสำหรับเด็ก คือ ต้องให้อ่านเพลิดเพลิน สนุกสนาน ตื่นเต้น แทรกอารมณ์ขัน การดำเนินเรื่องรวดเร็ว

นอกจากนั้น หทัย (2529) ได้สรุปหลักการสร้างเรื่องสำหรับเด็ก ควรยึดหลักดังนี้

1. หลักการสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย

- การตั้งชื่อเรื่อง ต้องมีลีลาเข้าใจ สอดคล้องกับเนื้อหา ภาษาทันสมัย สั้นกระชับ

ทศรัศ โหมโนภาพทางจริยธรรม

- การสร้างเอกภาพ (Unity) ของเค้าโครงเรื่อง จากและการใช้ภาษามีจุดสุดท้าย
ยอแด่ความคิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- การสร้างสัมพันธ์ภาพ (Coherence) คือเรื่องผูกพันกันเป็นลูกโซ่ตลอดทั้งเรื่อง
- การสร้างสำรตภาพ (Emphasis) เน้นเพื่อให้เกิดความหนักแน่นชัดเจน
- สร้างดุลยภาพ (Balancing) การปรับภาวะให้เกิดระดับพอดีต่อความรู้สึกนึกคิด

ของผู้อ่าน

- สร้างประดิษฐการ (Invention) คือ การตกแต่งงานเขียนให้เกิดความสละสลวย สร้างความซึ้งใจ ไร่ใจให้เด็กอยากอ่านหนังสือ

- สร้างจรรยาบรรณ (Etthicality) เรื่องที่สร้างต้องมีคุณธรรมจริยธรรม

2. การใช้ภาษา สำหรับเด็ก

- ใช้ภาษาพูดหรือสนทนา ซึ่งมีลักษณะเป็นธรรมชาติเน้นการใช้ลักษณะนามบุรุษที่หนึ่งเป็นส่วนมาก

- ใช้ภาษาตรง ๆ เข้าใจง่าย ไม่ต้องแปลความหมายอีกครั้ง
- ใช้ภาษาสอดคล้องกับภาพในหนังสือ
- ประโยคที่ใช้ควรเป็นประโยคสั้น ๆ ถ้อยคำกระชับแน่น
- ใช้ภาษาสุภาพ
- ใช้คำทันสมัย ถูกต้องหลักไวยากรณ์

3. การจัดภาพในหนังสือ สำหรับเด็ก

เด็กโตขนาดอายุ 6-12 ขวบ ควรใช้ภาพขนาดครึ่งของหน้าอาจะจะเป็นภาพเหมือนหรือภาพการ์ตูนก็ได้ ส่วนสีนั้นทั้งเด็กเล็กและเด็กโต ชอบประเภทแม่สีและสีจุดจาดบาดตา โดยเน้นสีแดง เหลือง น้ำเงิน และเขียว

4. การใช้ขนาดตัวอักษรในเด็กโตควรใช้ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ (3 มม.)

5. การจัดหน้าควรคำนึงถึงดุลยภาพ คือ สร้างความรู้สึกที่สมดุลย์ของเด็ก ผู้อ่านหนังสือ มีแกนกลางของเนื้อหาทั้งซ้ายและขวา ภายในหนังสือมีความกลมกลืนอย่างสันติแบบเนียน ไม่ขัดความรู้สึก มีจุดเด่น ไร่อารมณ์

2.2.4 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะและวิธีการหลายอย่างประกอบกัน จึงจะทำให้สามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ต้องมีทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการอ่านมีความเข้าใจในคำศัพท์และเนื้อเรื่อง ตลอดจนการรู้จักคิดในขณะที่อ่าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่ครูสามารถฝึกให้นักเรียนได้ มีผู้รู้ได้ให้ความเห็นและเสนอแนะแนวทางในการฝึกทักษะการอ่านไว้หลายท่านดังนี้

2.2.4.1 องค์ประกอบที่สำคัญของการอ่าน

Spach และ Spach (อ้างถึงในสุนันทา, 2525) ได้อ้างถึงข้อสรุปของ Helen M. Robinson ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการอ่านมี 5 ประการคือ

1. การรู้จักคำ ซึ่งรวมถึงการออกเสียงได้ และรู้ความหมาย
2. ความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งหมายถึงความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ในระดับความหมายทั่วไป ตลอดจนความหมายแฝง
3. ปฏิบัติต่อเรื่องที่อ่าน ได้แก่ การตัดสินใจ การสรุปจากการอ่าน ปฏิบัติทางอารมณ์ และทัศนคติต่อเรื่องที่อ่าน
4. การนำประสบการณ์ของตนเองเข้าตัดสินเรื่องราวที่อ่าน
5. อัตราเร็วในการอ่าน ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการอ่าน และความยากง่ายของเรื่องที่อ่าน

Kreidler (อ้างถึงในสุนันทา, 2525) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะสำคัญที่ใช้ในการอ่านคือ

1. การเคลื่อนสายตาในการอ่าน
2. ความสามารถที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างตัวอักษรตัวหนึ่งกับอักษรอีกตัวหนึ่ง คำหนึ่งกับอีกคำหนึ่ง และกลุ่มคำหนึ่งกับอีกกลุ่มคำหนึ่ง
3. ความสามารถเชื่อมโยงคำและความหมายได้ทันทีที่เห็นกลุ่มตัวหนังสือ
4. ความสามารถในการตีความคำศัพท์ที่ตนไม่รู้จักจากความสัมพันธ์ในเนื้อหา

2.2.4.2 การสอนความเข้าใจคำศัพท์

Russell (1961) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมในการเรียนคำศัพท์ของนักเรียนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้น ควรสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน
2. การใช้สื่อทัศนวัสดุ
3. การให้นักเรียนเห็นคำนั้นในสถานการณ์ต่าง ๆ
4. การอธิบายของครู

5. ครูอ่านหนังสือหรือเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง
6. อุปกรณ์ที่ใช้ควรเป็นอุปกรณ์ที่นักเรียนช่วยกันทำขึ้น
7. เน้นให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในคำนั้น
8. ให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการอ่านอย่างกว้างขวาง
9. ให้นักเรียนใช้พจนานุกรม
10. ให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาคำที่เป็นภาษาพูด
11. ให้นักเรียนได้ศึกษาคำโดยตรง

ก้อ (2505) กล่าวว่านักเรียนมีวิธีเรียนคำแตกต่างกัน โดยเฉพาะในการเรียนคำศัพท์ใหม่ บางคนถนัดอย่างหนึ่ง อีกคนหนึ่งถนัดไปอีกทางหนึ่ง ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนคำหลาย ๆ วิธี ตามปกตินักเรียนจะเรียนคำใหม่ด้วยวิธีต่อไปนี้

1. อาศัยภาพประกอบเป็นเครื่องช่วยในการเดาความหมายของคำ
2. อาศัยใจความสำคัญของประโยคและเนื้อเรื่องเป็นเครื่องช่วยในการเดาความหมาย

ของคำ

3. อาศัยรูปร่างของคำเป็นเครื่องช่วยในการเดาความหมายของคำ
4. อาศัยวิธีแจกลูกตัวอักษร คือ ครูให้พยัญชนะหรือสระตัวใดตัวหนึ่งเป็นหลักไว้แล้ว เปลี่ยนสระหรือพยัญชนะที่เข้ามาผสมกับพยัญชนะหรือสระที่เป็นหลักนั้นไปเรื่อย ๆ เช่น ครูให้พยัญชนะ ก เป็นหลัก ครูก็จะให้สระเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ เช่น กะ กา กิ กี่ เป็นต้น
5. อาศัยพจนานุกรมเพื่อค้นคำแปล

นอกจากนี้ ก้อ (2505) ยังได้เสนอแนะว่า คำศัพท์ที่เป็นคำยาว มีอักษรควบอักษรกล้ำ ครูไม่ควรแยกคำออกเป็นส่วนย่อย ควรสอนเป็นหน่วยเดียวกัน แต่ให้เห็นว่าอ่านออกเสียงอย่างนั้น เช่น พลเมือง ครูควรสอนอ่าน พน-ละ-เมือง เลยทีเดียว และ ก้อ (2505) ได้เน้นว่า ไม่ว่าครูจะสอนโดยวิธีใดก็ตาม ครูต้องไม่ลืมว่าการให้นักเรียนรู้จักรูปและเสียงของคำเท่านั้นไม่พอ ต้องให้นักเรียนรู้จักความหมายของคำนั้นด้วย เพื่อเป็นแนวทางที่นักเรียนจะนำเอาเสียงและรูปคำมารวมกับความหมายให้สัมพันธ์เป็นส่วนเดียวกัน

2.2.4.3 การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ

Bamman และ Dawson (1959) ได้เสนอแนะแนวทางการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนเข้าใจความหมายของกลุ่มคำ ประโยคและข้อความสั้น ๆ
2. สึกให้นักเรียนจับความคิดที่สำคัญ โดยตั้งคำถามให้ตอบ

3. ฝึกให้อ่านเพื่อสังเกตรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
4. ฝึกให้อ่านเพื่อคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นต่อไป
5. ฝึกให้อ่านโดยกำหนดว่า ต้องการให้รู้เรื่องอะไรบ้าง
6. ฝึกให้อ่านเพื่อให้มีจินตนาการเพิ่มขึ้น
7. ฝึกให้อ่านเพื่อทราบแนวการจัดลำดับความ
8. ขยายความในคำตอบออกไปอีก เมื่อต้องการรายละเอียดที่จำเป็นของใจความสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2523) ได้เสนอแนะขั้นตอนในการอ่านเพื่อความเข้าใจที่นักเรียนควรจะได้ฝึกไว้ดังนี้

1. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นว่าด้วยเรื่องอะไรบ้าง จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง
 2. อ่านให้ละเอียด ทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่อง เพราะทำให้ความเข้าใจไม่ติดต่อกัน
 3. อ่านซ้ำตอนที่ไมเข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจในข้อความบางตอนให้แน่นอนและถูกต้อง
 4. ตอบคำถามสั้น ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจ
 5. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง
- ก้อ (2505) เสนอแนะวิธีสอนอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ดังนี้

1. ก่อนจะอ่านเรื่องใด ครูควรทำความเข้าใจร่วมกับนักเรียน หรือแนะนำให้นักเรียนเข้าใจแจ่มชัดเกี่ยวกับการวางวัตถุประสงค์ในการอ่าน
2. ค้นหาศัพท์ใหม่ และคำแปลศัพท์เหล่านั้น โดยส่งเสริมให้ใช้พจนานุกรม
3. เมื่ออ่านพบข้อความที่ซับซ้อน ครูกับนักเรียนควรช่วยกันตีความหมายให้แจ่มแจ้ง และครูควรใช้คำถามเพื่อแนะนำให้นักเรียนคิด
4. การอธิบายข้อความที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ครูควรใช้แผนที่ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ
5. เมื่ออ่านเรื่องใดจบ ครูควรให้นักเรียนคิดทบทวนเหตุการณ์หรือใจความสำคัญที่อ่านมา
6. เมื่อมีโอกาสเมื่อใด ควรให้นักเรียนทดสอบความรู้ที่ได้จากการอ่านเป็นการสอนให้นักเรียนได้คิดค้น แก้ปัญหา อันจะทำให้นักเรียนเฉลียวฉลาดและใช้ความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์มากขึ้น

2.2.4.4 ทฤษฎีการอ่าน

ทฤษฎีการอ่านนั้น ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงไว้หลายท่าน เช่น

Taylor (1973) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ว่า ในการเรียนอ่านนั้น กระบวนการวางเงื่อนไขอย่างหนึ่งก็คือ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Association) เช่น ถ้าจะสอนให้นักเรียนอ่านคำว่า "แมว" ครูจะทำได้โดยนำรูปแมวและมีบัตรคำว่า "แมว" มาให้นักเรียนดูพร้อมกับออกเสียง "แมว" ไปด้วย ทำอย่างนี้หลาย ๆ ครั้ง นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคำว่า "แมว" ว่ามีรูปร่าง เสียง และตัวอักษรเช่นไร

Carroll (1964) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านมีหลักการสำคัญควรวบัต 3 ประการ คือ

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการวางเงื่อนไขในการเรียนการสอนมีความมั่นคงถาวร ในการเรียนอ่านนั้นหลังจากที่การฝึกอ่านอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะทำให้นักเรียนอ่านหรือจำคำได้ ต้องอาศัยการเสริมแรงเข้าช่วย ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการใช้การเสริมแรงด้วย
2. การหยั่งเห็น (Insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันของเด็ก แต่เกิดหลังจากการที่เด็กได้ลองคิดลองดูมาหลายครั้ง เช่น เด็กเห็น คำว่า "กิน" มาก่อนแล้วมาพบคำว่า "บิน" เด็กก็จะอ่านคำว่า "กิน" แต่เมื่อได้รับการสอนหรือได้ลองสะกดดู เป็นประสบการณ์แก่เด็ก เด็กก็จะอ่านคำว่า "บิน" ได้ถูกต้อง
3. ทฤษฎีพัฒนาการของเปียเจต์ เปียเจต์ กล่าวว่า ความรู้คือประสบการณ์ที่ได้รับการสะสม (Cumulative) มาแล้วในอดีต กล่าวคือเมื่อเด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกแล้ว ได้ผลลัพธ์ออกมา ก็จะเก็บสะสมไว้ในตัว เมื่อเด็กพบเหตุการณ์เช่นเดิมอีก เด็กจะคาดหวังทันทีว่าผลลัพธ์ควรจะออกมาเหมือนที่เคยเป็นมาแล้ว เด็กจะค่อย ๆ ประสมประสาน (Assimilation) ความรู้ใหม่กับความรู้เก่าเข้าด้วยกัน เป็นประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ ไปใช้ในการหาปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพบครั้งต่อไป

บันลือ (2529) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนอ่านว่ามีอยู่ 3 วิธี ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบสะกดตัวผสมคำ (Synthetic Approach)

การสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ เป็นวิธีสอนแบบดั้งเดิมของไทยที่ใช้มานานนับแต่เราได้มีอักษรไทยใช้ วิธีสอนแบบนี้สำหรับ เรียกอีกอย่างหนึ่ง Discarded method หรือวิธีสอนที่เลิกไปแล้ว หรือล้าสมัยแล้ว ทั้งนี้ก็เพราะว่าสำหรับได้ค้นพบวิธีสอนอ่านเป็นคำเป็นประโยค ขึ้นใช้ได้เหมาะสมกับทักษะแห่งรากภาษาของชาติที่มีเสียงพยัญชนะและสระ ออกเสียงไม่คงที่ เช่น go no so do to who เป็นต้น สำหรับไม่สามารถแจกคำอ่านได้สะดวก นอกจากจะสอนแจกลูก โดยการจัดกลุ่มคำที่ออกเสียงเหมือนกันในรูปสระเดียวกันไว้เป็นกลุ่ม ๆ

หลักแห่งการสอนอ่านส่วนหนึ่งจะต้องพิจารณาในเรื่องความเหมาะสมของรากภาษา ส่วนภาษาไทยนั้นเป็นภาษาที่ใช้เสียงพาไป (Sound blending) เหมาะสำหรับผสมเสียงอ่านอยู่ ส่วนหนึ่งก็มีเสียงพยัญชนะและสระที่ออกเสียงคงที่ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีสอนอ่านแบบ สะกดตัวผสมคำอย่างแน่นนอน แต่จะต้องเลือกใช้ตามจังหวะ และจุดประสงค์ที่เหมาะสม

ส่วนดีของการสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ

1. การอ่านแบบสะกดตัวผสมคำนี้ อ่านกับเขียนมีส่วนสัมพันธ์กัน นั่นถ้าใช้การอ่านก็ได้อธิบายเขียนไปด้วย
2. การฝึกอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ ช่วยให้เด็กได้หลักเกณฑ์ในการอ่านคำสามารถไล่สะกดคำใหม่ได้
3. การสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำสอดคล้องกับรากภาษาไทย ที่มีเสียงคงที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสอนแจกลูก เพื่อให้อ่านหนังสือได้แตกฉาน

ส่วนเสียของการอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ

1. การสอนแบบนี้จะต้องเริ่มโดยการฝึกอ่าน จำพยัญชนะทั้ง 44 ตัว ให้ได้ก่อนย่อมเสียเวลาและเด็กรู้สึกว่ายากทรมานอย่างมาก ทั้งพยัญชนะ 44 ตัว ก็มักไม่ได้ใช้ทั้งหมดในการสอนอ่านเบื้องต้น
2. การสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำแบบเดียว ทำให้เด็กอ่านได้ช้าและการอ่านเป็นคำ ๆ ย่อมไม่สื่อความหมายได้ดี เพราะธรรมชาติของการอ่านที่แท้จริง เราใช้การกวาดสายตาโดยจากรูปคำในการอ่าน ทำให้อ่านได้เร็วและทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีกว่า
3. การอ่านแบบสะกดตัวผสมคำนั้น มุ่งเพียงอ่านออก (ออกเสียงให้ถูกต้อง) แต่จุดประสงค์ในการสอนอ่านนั้น มุ่งความเข้าใจ และได้ความรู้ จากสิ่งที่อ่าน
4. การสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ จะฝึกไล่สะกดคำตามอักขรวิธี และคำเหล่านั้นส่วนใหญ่ก็มักไม่มีความหมายทำให้เสียเวลา และเด็กต้องใช้ความพยายามอย่างมาก และขัดต่อหลักการเรียนรู้ เพราะคำที่ไม่มีมีความหมาย ไม่สร้างพื้นฐานแก่การจำ

สรุปการสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ เหมาะสำหรับใช้ในการสอน แจกลูกเพื่อฝึกให้เด็กได้ใช้หลักเกณฑ์ในการอ่าน อ่านหนังสือแตก แต่ไม่เหมาะกับการที่จะใช้อ่านเป็นเครื่องมือที่จะสื่อความเข้าใจ

2. วิธีสอนแบบอ่านเป็นคำเป็นประโยค (Basal Readers Approach)

เป็นการสอนอ่านที่มุ่งความหมายในการอ่าน โดยใช้ภาพเป็นเครื่องช่วยอ่านเป็นเรื่องราวหรือนิทานสั้น ลีลาการเขียนมุ่งให้เกิดการซ้ำคำ มีการกำหนดคำแม่บทหรือคำที่มีความถี่สูง (6 ครั้ง) ขึ้นไป เป็นตัวนำในการสอนแจกลูก เพื่อให้อ่านหนังสือแตก การสอนอ่านแบบนี้ เน้นให้อ่านที่ละประโยค เพื่อให้ใช้การฟังเรื่องราวที่อ่านไปพร้อมกัน ช่วยกันเล่าเรื่อง สรุปเรื่องที่อ่านได้ดีอีกด้วย

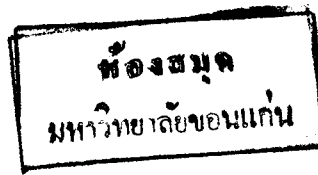
ส่วนดีของการสอนอ่านแบบมุ่งความหมาย

1. มีภาพนอกเรื่อง ล่อให้สนใจให้อ่าน
2. ช่วยให้เด็กผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ง่าย เพราะเรื่องสั้น น่าสนใจ ใช้คำซ้ำ และใช้คำไม่มากนัก
3. การซ้ำคำ นอกจากช่วยในการอ่านแล้ว คำแม่บทที่ซ้ำคำไม่น้อยกว่า 6 ครั้ง สามารถใช้เป็นตัวนำในการสอนแจกลูก เน้นการใช้หลักเกณฑ์ในการอ่านได้ดี อ่านหนังสือแตกจน
4. การสอนอ่านแบบนี้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการอ่าน ที่มุ่งความเข้าใจเรื่องราว
5. การสอนอ่านเป็นคำ เป็นประโยค ช่วยให้เด็กฝึกวาดสายตาในการอ่านใช้การจำรูปคำได้ดี ย่อมเป็นแนวทางไปสู่การอ่านเพื่อใช้ประโยชน์ และได้เร็ว ตรงกับธรรมชาติของการอ่าน
6. การสอนอ่านแบบนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีของเกสตัลท์ที่ว่า เด็กเรียนรู้เป็นส่วนรวม เรียนจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย (จาโครงสร้างของคำ-อ่านให้ได้ก่อนแล้วจึงฝึกผสมคำสะกดคำอ่านที่หลัง) นั่นคือ อ่านให้รู้เรื่องก่อนและจึงฝึกผสมคำอ่าน ย่อมจะได้ผลดีกว่า

ส่วนเสียของการสอนอ่านเป็นคำเป็นประโยค

1. เป็นการสอนอ่านที่ส่งเสริมการอ่านให้คล่องปาก ถ้าใช้วิธีสอนนี้แบบเดียวเด็กอ่านได้โดยคล่องปาก แต่ไม่สามารถชี้คำได้ถูก เขียนไม่ได้ เพราะการสอนแบบนี้ไม่สัมพันธ์กับการเขียน
2. เด็กได้มีโอกาสฝึกอ่านคำจำนวนน้อยคำ เฉพาะบทเรียน โดยวิธีจำรูปคำแบบเดียว จะต้องใช้วิธีสะกดตัวผสมคำเสริมในการแจกลูก เพื่อให้อ่านได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การสอนอ่านแบบนี้ จะไม่ช่วยให้เด็กได้หลักเกณฑ์ในการอ่าน จะต้องใช้วิธีสอนแบบสะกดตัวผสมคำช่วยเสริม

สรุป การสอนอ่านเป็นคำเป็นประโยค เหมาะสำหรับอ่านนำบทเรียน เพราะมีภาพช่วยให้เข้าใจความหมาย รู้เรื่องที่อ่าน เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี ย่อมสนองทั้งความต้องการและ

๖๖
๔๖
๖๑๕๔
๑๑-๑

25

ความสนใจของผู้เรียนได้ดี

ท ๑๖๗๘๙

จะเห็นได้ว่า - การสอนอ่านเป็นคำเป็นประโยค ควรใช้อ่านนำบทเรียน

- การสอนอ่านแบบสะกดตัวผสมคำ ใช้อ่านแจกลูก ให้ฝึกใช้หลักเกณฑ์ในการอ่าน อ่านหนังสือได้แตกฉาน และสอนเขียนได้ดี

3. การสอนอ่านแบบใช้แผนภูมิประสบการณ์ (Experience Approach)

การสอนอ่านแบบนี้ได้อาศัยแบบเรียน แต่เป็นการนำเอาประสบการณ์ของเด็ก จากการที่เด็กเล่าเรื่องราว หรือครูกระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่อง ครูเรียบเรียงโดยคัดเลือกถ้อยคำที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเขาให้ได้ความกะทัดรัดโดยใช้เทคนิคการจัดทำแผนภูมิประสบการณ์ มาทำเป็นบทเรียนให้เด็กฝึกอ่าน เพราะเชื่อว่าเป็นการนำเอาสิ่งที่เด็กรู้แล้วนั้น มาเรียบเรียงให้อ่าน เพื่อความเข้าใจเรื่องราวหรือแนวประพฤติปฏิบัติของเด็ก มาจัดทำให้อ่าน เด็กผู้เรียนย่อมเข้าใจความหมายและนำมาใช้ประโยชน์ (ความรู้) ได้ดี เป็นการสอนที่นำสิ่งที่เด็กรู้แล้วนำไปสู่สิ่งที่ยังไม่รู้ (ไม่กระจ่าง)

ส่วนดีของการสอนอ่านแบบใช้แผนภูมิประสบการณ์

1. เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางการพูด การเล่าเรื่องราว หรือเหตุการณ์ได้ดี
2. เป็นเรื่องราว หรือประสบการณ์ของเด็ก เมื่อนำให้เด็กอ่านเด็กย่อมเข้าใจได้ดี เพราะเป็นประสบการณ์ของเขา
3. ขณะที่ครูเรียบเรียง เขียนคำ เขียนประโยค เด็กจะใช้การสังเกต และฝึกอ่านสะกดคำไปด้วย เป็นการเรียนเขียนไปพร้อมกับคำที่ครูเขียน
4. เป็นการสอนที่ส่งเสริมการใช้การถ่ายโยงการเรียนรู้ทางบวก (Positive transfer) คือ สอนจากที่เด็กรู้ไปสู่ที่ยังไม่รู้ ย่อมเป็นการสร้างเสริมการเรียนรู้ที่ดี
5. การกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เด็กระลึกถึงประสบการณ์เดิมของเขาแล้วแล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน สัมพันธ์การด้วยกัน

5.1 ผู้เรียนนึกเห็นภาพที่จอสมอง (นึกถึงภาพประสบการณ์ของตนก่อนเล่า)

5.2 ผู้เรียนใช้สมองแปลภาพเป็นภาษาแล้วเล่าเรื่องจากภาพที่นึกเห็นเรียกว่าใช้ภาษาให้สอดคล้องคล้อยกับกระบวนการคิด นึกเห็นภาพจากประสบการณ์ใช้คำพูด พูด (เล่า) ออกมาตามภาพที่ปรากฏจากห้วงนึก บอกอาการของภาพตลอดจนความสัมพันธ์ของภาพกับสิ่งที่ครูกระตุ้นได้ดี ในทางกลับกันจากภาษาที่เด็กอ่านและฟังเข้าใจ เด็กก็จะเก็บเป็นภาพในห้วงนึกได้เช่นกัน

- ภาพในหัวงนี้ ภาษาพูด เล่าเป็นเรื่องราวได้
- ฟังการพูด การอ่าน (อาจใช้ภาพประกอบ) ทำความเข้าใจ เป็นประสบการณ์

ทั้งสองกระบวนการนี้ นับเป็นจุดเด่นของการใช้ภาษาไปสู่กระบวนการคิดได้ดี หรือ จากกระบวนการคิด (นึกประสบการณ์) ใช้ภาษาเล่าออกมาเป็นเรื่องราวได้ดี ควรได้รับการส่งเสริมในการเรียนภาษาอย่างยิ่ง

5.3 จากภาษากับกระบวนการคิดใน 5.2 นี้ ย่อมเป็นทางที่ฝึกเด็กให้เข้าใจหรือเข้าใจเรื่องแล้วถ่างทางไปสู่การแต่งความได้ดี

5.4 จากความหมายของคำหรือเรื่องราวที่เล่า ช่วยให้เด็กจำรูปคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำยิ่งขึ้น การจำรูปคำได้แม่นยำ ย่อมช่วยในการกวาดสายตาในการอ่าน อ่านได้รวดเร็ว สามารถใช้ประโยชน์ในการอ่านได้ดียิ่งขึ้น

สรุป การสอนภาษาควรส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้ความหมาย ใช้สมองคิด แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ เล่าเรื่องจากภาพ โดยใช้การอธิบายภาพในใจสมอง ได้เป็นเรื่องราวจึงเข้าใจได้ว่าสอนอ่านให้เป็นกระบวนการ หรือสอนอ่านให้เสริมสร้างกระบวนการคิด น่าจะเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุดที่จะต้องนำมาใช้ให้เด็กถึงเห็นประโยชน์ของการเรียนอ่าน เรียนภาษาได้ดียิ่งทางหนึ่ง

ส่วนเสียของการสอนอ่านโดยใช้แผนภูมิประสบการณ์

1. การที่จะส่งเสริมให้เด็กเล่าประสบการณ์ได้ดี จำต้องหาวิธีกระตุ้นหลายรูปแบบและยังต้องใช้เทคนิคในการเขียนเรื่องราวให้สนุก น่าสนใจ มีการซ้ำคำในลักษณะต่าง ๆ เป็นงานที่ยาก ครูมักจะไม่สนใจที่จะทำ

2. การเล่าเรื่องของเด็ก มักหลีกเลี่ยงคำยากที่เกินระดับการอ่าน หรือไม่ปฏิบัติตามลำดับขั้นการเรียนรู้ ทำให้การเรียนคำสับสน

3. ประสบการณ์ของเด็กผู้เรียนทุกคน อาจไม่สอดคล้องกัน การที่จะปฏิเสธเด็กคนใดคนหนึ่งต้องทำอย่างละม่อม มิฉะนั้นเด็กที่ถูกปฏิเสธ ไม่ยอมรับประสบการณ์ที่เขาเล่า ย่อมเสียกำลังใจไป

สรุป การสอนอ่านแบบนี้ เหมาะที่จะใช้เรียนเรียง และหลอมรวมประสบการณ์ (ความรู้) ในกลุ่มประสบการณ์ (วิชา) ต่าง ๆ ให้กะทัดรัด เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ใช้คำซ้ำในลักษณะต่าง ๆ ได้ดี จำรูปคำได้แม่นยำ และฝึกให้เด็กคิดอย่างมีระบบได้ดี

แผนภูมิประสบการณ์ย่อมนำไปสู่การอ่านเรื่องราวที่เป็นความรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

ที่ใช้การอ่านเป็นกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ได้ดีทางหนึ่ง

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

2.3.1 ความหมายของการเขียนสะกดคำ

Gerberich, Green และ Jorgensen (1962) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำว่าหมายถึงความสามารถในการเขียนคำต่าง ๆ โดยเรียงพยัญชนะ สระ ได้อย่างถูกต้อง แต่เนื่องจากคำต่าง ๆ มีระดับความยากง่ายต่างกัน โอกาสที่บุคคลจะได้รับความสำเร็จในการเขียนคำจึงแตกต่างกัน

ยง (2508) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่าเป็น การช่วยให้เด็กเรียนรู้จักกฎเกณฑ์ของการเรียงลำดับตัวอักษรภายในคำหนึ่ง ๆ เพื่อให้ออกเสียงชัดเจนและเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง

สุนันทา (2511) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่าเป็น การเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ในการเขียนคำต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

ประยุทธ์ (2516) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้องและรวดเร็ว ไม่ว่าเด็กจะเรียนวิชาสาขาใดก็ตาม เด็กจะอ่านคำหรือประโยคนั้นได้ และเมื่ออ่านได้ก็ต้องเขียนได้ด้วย

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำ คือความสามารถในการเขียนคำเรียงตามลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ได้ถูกต้อง และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ประโยชน์ได้ด้วย

2.3.2 รูปแบบของการสอนเขียน

บันลือ (2522) ได้จำแนกการสอนเขียนไว้ 5 แบบด้วยกันคือ

1. การสอนเขียนแบบใช้เสียงพาไป การสอนเขียนแบบนี้มุ่งใช้ความดีเด่นของภาษาไทยที่มีเสียงคงที่ และใช้ความสัมพันธ์ของการฝึกอ่านแบบสะกดตัวกับการเขียนมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น ครูบอกคำที่จะให้เขียน มานี้ เด็กไล่สะกดคำพร้อมกัน มออา-มา-นออี-นี มานี้ การสอนเขียนแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียนให้เป็นประโยชน์เพราะเสียงพาไปอย่างกลมกลืนกันดี

2. การสอนเขียนแบบให้เห็นรูปคำก่อน การสอนเขียนแบบนี้มุ่งให้เด็กฝึกเขียนคำใหม่ในบทเรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น และยังมุ่งให้เข้าใจความหมายของคำในรูปประโยค ซึ่งจะช่วยให้เกิด

ประโยชน์ที่เด็กผู้เรียนได้เห็นรูปแบบของประโยคในการใช้คำนั้น ๆ นอกเหนือจากการแปลความหมายเฉพาะคำนั้นเท่านั้น โดยมีวิธีสอน ดังนี้ ครูเขียนเป็นประโยค แล้ววงเล็บคำใหม่ในบทเรียน ดังนี้ "นายอำเภอเป็น (ข้าราชการ) ในอำเภอ" ให้นักเรียนอ่านเป็นประโยคก่อนแล้วจึงให้อ่านคำในวงเล็บแบบสะกดตัว แล้วลบในวงเล็บออกเป็นบางส่วนหรือออกทั้งหมด แล้วให้นักเรียนอ่าน แล้วจึงให้นักเรียนคัดลอกข้อความในวงเล็บให้ถูกต้อง

3. การฝึกไล่สะกดคำในขณะที่ครูเขียนหรือให้นักเรียนเขียนข้อความบนกระดานดำ หรือทำแผนภูมิประกอบภาพ โดยครูเขียนข้อความลงบนกระดานหรือแผนภูมิ นักเรียนก็ไล่สะกดตัวไปที่ละคำ ๆ โดยที่ครูเขียนไปตามที่นักเรียนไล่ตัวสะกด เสร็จแล้วจึงให้นักเรียนอ่าน แล้วจึงคัดลอกลงในสมุด

4. การเขียนโดยใช้นันทิกแบบอย่าง ซึ่งมีวิธีสอนดังนี้ คือ ครูทำแถบประโยคที่เลื่อนได้ โดยให้นักเรียนอ่านประโยค แล้วค่อย ๆ ปิดประโยคจนมืด นักเรียนจึงเขียนประโยคนั้นลงไป วิธีการสอนเขียนแบบนี้เป็นการฝึกทักษะการอ่านเร็วสัมพันธ์กับการกวาดสายตาไปด้วย

5. การเขียนตามคำบอก เป็นวิธีเขียนที่นิยมใช้กันมานานและยังใช้ได้ดีจนปัจจุบันซึ่งจำเป็นต้องฝึกเสมอ ๆ ใช้เป็นกิจกรรมในการสอนเขียนสลับกันไปกับแบบอื่น ๆ เพื่อล่อใจไม่ให้เด็กเบื่อการสอนเขียนตามคำบอกจึงเป็นการฝึกสมาธิและความจำจากการฟังพร้อมทั้งฝึกเขียนข้อความตามคำสั่ง

2.3.3 หลักการและวิธีสอนเขียนคำ

King (1965) ได้กล่าวถึงการฝึกให้นักเรียนเขียนคำ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบ (Examine) ได้แก่ การตรวจสอบคำที่จะให้นักเรียนเขียนอย่างระมัดระวัง เช่น คำที่มีคำอุปสรรค (Suffix) และคำที่มีปัจจัย (Prefix) แล้วบันทึกไว้
2. ออกเสียง (Pronounce) ได้แก่ การออกเสียงคำที่จะเขียนได้ถูกต้อง
3. สะกดคำ (Spell) ได้แก่ การฝึกหัดสะกดคำที่จะเขียนด้วยปากเปล่า โดยออกเสียงดัง ๆ ทำเช่นนั้นหลายครั้ง
4. เขียน (Write) ได้แก่ การฝึกเขียนคำที่สะกดนั้น ๆ 5-10 ครั้ง แล้วตรวจสอบดูว่าเขียนถูกต้องหรือไม่
5. ใช้ (Use) นำคำที่เขียนสะกดคำมาแต่งประโยค

6. ทบทวน (Review) ทบทวนคำที่เขียนสะกดคำแต่ละคำในโอกาสต่อไป

นอกจากนี้ Fitzgerald (1967) ได้เสนอแนะลำดับขั้นการเขียนคำไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องให้นักเรียนรู้ความหมายของคำนั้นเสียก่อน โดยครูเป็นผู้บอกหรือโดยอาศัยพจนานุกรม แล้วให้นักเรียนอภิปราย ข้อสำคัญคือคำนั้นจะต้องเป็นคำที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน
2. ต้องให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำได้ถูกต้อง ชัดเจน จะช่วยให้นักเรียนรู้จักคำนั้นได้แม่นยำยิ่งขึ้นทั้งรูปคำ และการออกเสียง
3. ต้องให้นักเรียนเห็นรูปคำนั้น ๆ ว่าประกอบด้วย สระ พยัญชนะ อะไรว่าง ถ้าเป็นคำหลายพยางค์ ควรแยกให้เด็กดู ถ้าทำได้
4. ต้องให้นักเรียนลองเขียนคำนั้น ๆ ทั้งดูแบบและไม่ดูแบบ
5. ต้องสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนนำคำนั้น ๆ ไปใช้ ซึ่งอาจใช้ในการเขียนบรรยายเรื่องราว หรือเขียนในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย

ประเทิน (2516) ได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนเขียนคำไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความหมายและการออกเสียง ในขั้นนี้ครูจะต้องให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำ มองเห็นคำพร้อมทั้งออกเสียงคำนั้น และสามารถที่จะพูดเป็นประโยคได้โดยใช้คำเหล่านั้นอย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 2 การมองเห็นรูปคำ ในขั้นนี้ครูจะต้องให้นักเรียนได้มองเห็นรูปคำ และส่วนประกอบต่าง ๆ ของคำ แยกคำออกเป็นพยางค์ ออกเสียงคำนั้นเป็นพยางค์ แล้วสะกดเป็นคำอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การระลึกคำ คือให้มองดูคำนั้นแล้วให้สะกดโดยไม่ต้องมองดูตรวจทานว่าการสะกดคำนั้นถูกต้องหรือไม่ ถ้าสะกดผิดก็ให้นักเรียนย้อนกลับไปเริ่มต้นในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 4 การเขียนคำนั้นให้ถูกต้องจากความจำ ใส่วรรคหยุด สระได้ถูกต้อง แล้วตรวจดูว่าเขียนคำเหล่านั้นได้ถูกต้องชัดเจนหรือไม่

ขั้นที่ 5 การทบทวนให้นักเรียนเขียนคำโดยไม่ต้องดูแบบ ถ้าเขียนถูกต้องถึง 3 ครั้ง แสดงว่านักเรียนรู้จักคำนั้นดีแล้ว และถ้าจะให้นักเรียนจดจำได้ดียิ่งขึ้น ควรให้นักเรียนนำคำนั้นไปเขียนเป็นประโยคทันที อาจเขียนเป็นเรียงความหรือจดหมายก็ได้

นักวิชาการ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522) ได้เสนอแนะการเขียนคำตามคำบอกไว้ว่าควรสอนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ครูอ่านเรื่องทั้งหมดตามที่ต้องการให้นักเรียนฟังก่อนหนึ่งเที่ยวเพื่อให้เข้าใจความ

หมายของคำ เรื่องราว และเป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากเรียน

2. ครูอ่านคำหรือประโยคหรือวรรคให้นักเรียนฟังสองครั้ง ครั้งแรกให้นักเรียนฟังอย่างมีสมาธิ หรือตั้งใจฟังและคิดตาม และเพื่อความเข้าใจความหมาย และจำคำที่เขียนได้

3. อ่านคำหรือประโยคให้นักเรียนฟังครั้งที่สอง แล้วให้นักเรียนลงมือเขียน ในการเขียนตามคำบอกควรปฏิบัติดังนี้

- 3.1 ครูอ่านคำหรือประโยคให้ถูกต้องชัดเจน
- 3.2 ถ้ามีเสียงรบกวนให้หยุดอ่านในช่วงนั้น
- 3.3 ถ้านักเรียนฟังคำได้ไม่ชัดก็อ่านซ้ำคำนั้นอีก
- 3.4 สังเกตและแนะนำวิธีฟังอย่างมีสมาธิแก่นักเรียน

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคงทนในการจำ

การดำเนินชีวิตของคนตามปกติต้องอาศัยการจำมากพอ ๆ กับการเรียนหนังสือ ดังนั้นความจำเป็นกระบวนการทางจิตใจที่สำคัญที่ควรได้รับความเอาใจใส่จากครูและนักการศึกษา (สุรางค์, 2514) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เสาวณีย์ (2517) ที่ว่า การจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เรารับรู้หรือเรียนรู้มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน ควรต้องสอนให้นักเรียนรู้จักจำเนื้อหาที่เรียนอย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนในโรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

2.4.1 ความหมายของความคงทนในการจำ

ความคงทนในการจำ (Retention) คือการคงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียนหรือเคยมีประสบการณ์รับรู้มาแล้วหลังจากที่ได้ทิ้งระยะไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง (Adam, 1969) ความจำ ได้แก่ ความรู้เดิม ซึ่งสะสมไว้ในระบบประสาท โดยระบบประสาทได้ทำให้กลมกลืนกับความรู้เก่าเรียบร้อยแล้ว หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ความจำนั้นได้แก่การสร้างระบบความรู้ขึ้นใหม่ หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้ว ซึ่งการที่จะจดจำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่ต้องประกอบที่น่านสนใจ ก็คือองค์ประกอบของการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยความพร้อม (Readiness) การตั้งใจ (Motivation) ทศนคติ (Attitude) การจำการลืม (Remember and Forgetting) ผู้เรียน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม (Learner, Lecturer and Environment) (สุรางค์, 2514)

2.4.2 ระบบความจำ

ชัยพร (2520) ได้กล่าวว่า ระบบความจำของคนเราพอจะแยกออกเป็น 3 ระบบ คือ

1. ระบบความจำจากการสัมผัส (Sensory Memory) หมายถึง การคงอยู่ของความรู้สึกสัมผัสหลังจากที่เสนอสิ่งเร้าสิ้นสุดลง เช่น การฉายภาพให้ดูแวบหนึ่ง ภาพที่ปรากฏให้เห็นจะยังคงติดตาต่อไปอีกหลายร้อยมิลลิวินาที หลังจากฉายภาพแวบนั้น
2. ระบบความจำระยะสั้น (Short-term Memory ย่อว่า STM) เป็นความจำหลักการรับรู้สิ่งเร้าที่ได้รับการตีความจนเกิดการรับรู้แล้วก็จะอยู่ในความจำระยะสั้น เราใช้ความจำระยะสั้นสำหรับการจำชั่วคราว เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในขณะที่จำอยู่เท่านั้น เช่น การจำหมายเลขโทรศัพท์จากสมุดโทรศัพท์
3. ระบบความจำระยะยาว (long-term Memory ย่อว่า LTM) เป็นความจำที่มีความคงทนถาวรกว่าความจำระยะสั้น เราไม่รู้สึกในสิ่งที่จำอยู่ในความจำระยะยาว แต่เมื่อต้องการใช้หรือมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาสะกิดใจก็สามารถจะรื้อฟื้นขึ้นมาได้ เช่น การจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อหลายวันหรือหลายปีก่อน

ชัยพร (2525) ได้สรุปความจำระยะยาวว่า ความจำระยะยาวเป็นความจำที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นความหมายหรือความเข้าใจในสิ่งที่คนรู้สึก เป็นการตีความซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม ความสนใจ และความเชื่อของแต่ละคนสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความคงทนในการจำ อาจสรุปได้ 2 ประการ ประการแรก ได้แก่ ลักษณะของความต่อเนื่องหรือความสัมพันธ์กันของประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ประการที่สอง ได้แก่ การทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วอยู่เสมอการศึกษาทบทวนสิ่งที่จำได้คืออยู่แล้วซ้ำอีกจะช่วยให้ความจำถาวรมากยิ่งขึ้น ช่วงระยะเวลาที่ความจำระยะสั้นจะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาวหรือความคงทนในการจำในเวลาประมาณ 14 วัน หลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านไปแล้ว

2.4.3 องค์ประกอบเฉพาะขบวนการของการเรียนรู้และการจำ

การที่จะจดจำสิ่งที่เรียนได้มากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ องค์ประกอบที่น่าสนใจ คือ กระบวนการเรียนรู้ Gagne (1970) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้และการจำไว้ ดังนี้

1. ขั้นสร้างความเข้าใจ (Apprehention) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า

2. **ขั้นเรียนรู้ (Acquisition)** ในขั้นนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดเป็นความสามารถอย่างใหม่
3. **ขั้นเก็บไว้ในความจำ (Storage)** คือ การนำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปเก็บไว้ในส่วนของความจำเป็นช่วงเวลาหนึ่ง
4. **ขั้นการรื้อฟื้น (Retrieval)** คือ เป็นการเอาสิ่งที่เรียนไปแล้ว และเก็บเอาไว้ในออกมาในลักษณะของการกระทำที่สังเกตได้

2.4.4 ประเภทของความจำ

ความจำมี 2 ประเภท คือ

1. ความจำระยะสั้น (Short-term Memory)
2. ความจำระยะยาว (Long-term Memory)

ซึ่งเสาวณีย์ (2517) ได้รวมความจำ 2 ประเภทนี้เรียกว่า "ทฤษฎีความจำ 2 กระบวนการ" (Two Process Theory of Memory) โดยสรุปย่อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความจำระยะสั้นเป็นความจำชั่วคราว
2. สิ่งที่เราจำไว้ในความจำระยะสั้นต้องได้รับการทบทวนตลอดเวลา มิฉะนั้นความจำนั้นจะสลายตัวไปอย่างรวดเร็ว
3. จำนวนสิ่งของที่รับการทบทวนครั้งหนึ่ง ๆ ในความจำระยะสั้นมีจำนวนจำกัด จะทบทวนได้เพียง 5-9 สิ่งในขณะเดียวกันเท่านั้น
4. สิ่งใดก็ตามถ้าอยู่ในความจำระยะสั้นยิ่งนานเท่าใดก็จะมีโอกาสฝังตัวอยู่ในความจำระยะยาวมากขึ้น
5. การฝังตัวในความจำระยะยาว เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีอยู่ในความจำระยะยาวกับสิ่งที่ต้องการจำ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่าน

2.5.1.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Best (1969) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านโดยใช้โปรแกรมการฝึกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 2-6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้โปรแกรมการฝึกมีผลสัมฤทธิ์ใน

การอ่านสูง และเห็นว่าผลดังกล่าวขึ้นอยู่กับโปรแกรมการฝึกความเข้าใจในรายละเอียดการใช้โปรแกรมการฝึก และความเอาใจใส่ของครูด้วย

Sirota (อ้างถึงในสุนันทา, 2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดโปรแกรมการอ่านหนังสือให้แก่เด็กนักเรียนว่าจะมีผลต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนหรือไม่ ผลปรากฏว่า โปรแกรมการอ่านที่ครูจัดให้แก่เด็กนักเรียนแต่ละวัน มีผลต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน คือ นักเรียนสนใจอ่านหนังสือมากขึ้นและอ่านได้ดีขึ้น

Davidson (1971) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำถามของครูกับคำตอบของนักเรียน ในขณะที่มีกิจกรรมการอ่านแบบธรรมชาติ และแบบให้ใช้ความคิดขณะอ่าน ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนการอ่านโดยถูกฝึกให้คิดอยู่เสมอ นั้น มีแนวโน้มที่จะตอบคำถามไปในรูปคิดเชิงวิจารณ์ และพอใจที่จะแสดงความคิดเห็นของตนออกมา ส่วนนักเรียนที่เรียนการอ่านแบบธรรมชาติไม่ค่อยได้ใช้ความคิดที่ลึกซึ้งนักมีแนวโน้มที่จะตอบคำถามแบบไม่มีความคิดเชิงวิจารณ์และไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นของตนออกมา

Blair และ Rath (1978) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในการอ่านที่มีการวินิจฉัยโดยไม่ต้องใช้เหตุผล จุดมุ่งหมายก็เพื่อหาความแตกต่างของความเข้าใจในการอ่านระหว่างการระลึกได้ การวินิจฉัยขั้นต้นและการวินิจฉัยขั้นสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 5-6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในชิคาโก จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบการอ่านที่ปรับปรุงใหม่สำหรับระดับกลาง ผลปรากฏว่าคำถามที่ให้วินิจฉัยทำให้เด็กนักเรียนได้คะแนนต่ำกว่าคำถามที่มีความหมายตามตัวอักษร นักเรียนที่ตอบคำถามที่ให้วินิจฉัยขั้นต้นและขั้นสูงทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

Bryant (1983) ได้ศึกษาผลของการอ่านออกเสียงที่มีต่อเด็กวัยรุ่นในด้านคำศัพท์ การอ่านเอาเรื่องและทัศนคติที่มีต่อการอ่านผลจากการศึกษาพบว่าผลของการอ่านออกเสียงจะมีประโยชน์ถ้าใช้กับเด็กที่มีความสามารถระดับต่ำ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเข้าใจคำศัพท์ อ่านเอาเรื่อง และทัศนคติที่มีต่อการอ่าน

Stevens (1980) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านจากการอ่านเรื่องที่นำเสนอใจของนักเรียนที่มีความสามารถสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในเกรด 5 และ 6 โดยได้เลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจลำดับ 1-7 จากการสำรวจความสนใจในการอ่าน 25 เรื่อง นำมาให้นักเรียนอ่าน แล้วทดสอบความเข้าใจในการอ่าน พบว่าเรื่องที่นักเรียนสนใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน

Babbs (1983) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยวิธียุทธวิธีในการฝึกเตี๊นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในด้านความรู้ที่มีต่อความเข้าใจ และการระลึกได้ในการอ่าน จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการพัฒนาความรู้ของนักเรียนระดับ 4 เกี่ยวกับกระบวนการอ่านและการสอนโดยวิธียุทธวิธีในการฝึกเตี๊นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้กลุ่มควบคุมให้อ่านหนังสือวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาเพื่อตอบคำถาม ส่วนกลุ่มทดลองให้วางแผนการอ่าน เช่น เตี๊นตนเองว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิด กำหนดจุดมุ่งหมายการอ่าน ประเมินความยากของหนังสือ กำหนดวิธีเรียนเพื่อให้ถึงจุดมุ่งหมาย เป็นต้น ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการระลึกได้ในการอ่านไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม แต่กลุ่มควบคุมมีความรู้เกี่ยวกับวิธีอ่านให้ได้ผลดีอยู่ในระดับต่ำ การใช้บัตรฝึกเตี๊นเป็นวิธีการที่มีผลดีในการชักชวนให้นักเรียนเป็นผู้นำยุทธวิธีในการอ่าน

2.5.1.2 งานวิจัยในประเทศ

โกล (2521) ได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปภาษาไทยเรื่องการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปชนิดเส้นตรง (Linear Programmed) ผลปรากฏว่า เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนสำเร็จรูปครบแล้ว ตอบคำถามในบทเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 94.49 และนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหลังจากการเรียนบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว ได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 87.33 และเมื่อความก้าวหน้าทางการเรียนแล้วปรากฏว่านักเรียนมีการพัฒนาการในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ถ้าบทเรียนได้รับการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งก็จะทำให้บทเรียนมีประสิทธิภาพถึงเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ได้

เชาวิน (2524) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีแบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการสอนฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีแบบฝึกได้ผลดีกว่าการสอนอ่านโดยไม่ใช้แบบฝึก

อักษร (2525) ได้เปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน ระหว่างการสอนแบบปกติ และการสอนโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลจากการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบกับการอ่านตามปกติ จะมีผลเพิ่มของคะแนนความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างทดลองมีอัตราเพิ่มของคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งด้านความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน

พิมพ์พร (2526) วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกับไม่ใช้แบบฝึก ผลการวิจัยสรุปว่าผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทำให้ทักษะการอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วันเพ็ญ (2528) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีอ่านแล้วเขียนลำดับเรื่องราวกับวิธีอ่านแล้วทำแบบฝึกหัด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาดชะโด อำเภอกันไถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีอ่านแล้วเขียนลำดับเรื่องราวมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีอ่านแล้วทำแบบฝึกหัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรทิพย์ (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการอ่านจับใจความที่เรียนโดยใช้กับไม่ใช้แบบฝึกการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลระนอง จังหวัดระนอง โดยใช้กลุ่มทดลอง 25 คน กลุ่มควบคุม 25 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สัมฤทธิ์ผลการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มทดลอง ซึ่งใช้แบบฝึกหัดการอ่านมีคะแนนการอ่านจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ใช้แบบฝึกการอ่าน

ก่อเกียรติ (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างแบบนิทานพื้นเมือง พัฒนาทักษะการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี ซึ่งผลการวิจัย ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีสัมฤทธิ์ผลในการอ่านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ นักเรียนกลุ่มทดลองมีสัมฤทธิ์ผลในการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลวรรณ (2530) ได้ทำวิจัยเรื่องการใช้นิทานพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือเสริมทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มะขาม จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ในนิทานพื้นบ้านเสริมทักษะการอ่านมีสัมฤทธิ์ผลในการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สัมฤทธิ์ผลในการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนันหา (2530) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการใช้พื้นที่หนังสือพิมพ์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในตำบลบึงบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า สัมฤทธิ์ผลในการอ่านของกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชมิ (2530) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุบลวิทยา จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านของกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิรันดร (2530) ได้ทำการศึกษาอัตราอ่านเร็วและความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยทดลองในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2529 ผลการทดลองพบว่า อัตราเร็วในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เฉลี่ย 125 หน่วยคำต่อนาที โดยนักเรียนชายมีอัตราเร็วในการอ่านเฉลี่ย 119 หน่วยคำต่อนาที ส่วนนักเรียนหญิงมีอัตราเร็วในการอ่านเฉลี่ย 131 หน่วยคำต่อนาที และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เฉลี่ยร้อยละ 53.33

เสาวณี (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบฝึกหัดกับเขียนสรุปความ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนอมพรม จำนวน 48 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่ม ๆ ละ 24 คนซึ่งผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่ฝึกโดยใช้แบบฝึกหัดและกลุ่มที่ฝึกโดยให้เขียนสรุปความมีผลการฝึกความเข้าใจในการอ่านก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มที่ฝึกโดยใช้แบบฝึกหัดกับเขียนสรุปความมีผลการฝึกความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ราเชรี (2531) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิชัย (2531) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พูดภาษาถิ่นระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบฝึกซ้อมเสริมกับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบฝึกซ้อมเสริมทั่วไปของโรงเรียนสุนทรวัฒนา จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบฝึกการอ่านเสริมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสามารถในการอ่านสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบฝึกซ้อมเสริมทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่านทั้งต่างประเทศและในประเทศเท่าที่พบพอสรุปได้ว่ารูปแบบ วิธีสอน และเครื่องมือ จะส่งผลต่อความเข้าใจในด้านการอ่าน ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะหารูปแบบการสอนแบบอ่านใหม่ที่จะส่งผลต่อความเข้าใจในด้านการอ่าน

2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเขียน

2.5.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Blewett (1974) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเขียนสะกดคำแบบอนุमानกับแบบอุปมานกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 จำนวน 58 คน และนักเรียนระดับ 5 จำนวน 58 คน โดยทำการสอนทุกวันเป็นเวลา 14 วัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอนุमानได้คะแนนการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอุปมานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยิ่งพบอีกว่าเพศและระดับชั้นเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการเขียนสะกดคำ

McElwee (1975) ได้ศึกษาหลักการสอนเพื่อตรวจสอบให้ถูกต้องสำหรับการเขียนสะกดคำของนักเรียนระดับ 4 และระดับ 6 จำนวนทั้งหมด 721 คน ใช้เวลาในการศึกษา 3 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับ 4 ที่ได้รับการสอนอ่านเพื่อการตรวจให้ถูกต้องมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนที่ไม่ได้รับการสอนอ่านเพื่อการตรวจที่ถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับนักเรียนระดับ 6 ที่ได้รับการสอนอ่านเพื่อการตรวจที่ถูกต้องกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนอ่านเพื่อการตรวจให้ถูกต้องมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Schwendinger (1977) ได้ศึกษาผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 503 คน โดยวิธีแบบฝึกหัดที่มีรูปภาพเหมือนของจริงแบบเขียนตามคำบอก และแบบทดสอบการเขียนสะกดคำ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีแบบฝึกหัดที่มีรูปภาพเหมือนจริง มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้รูปภาพเหมือนของจริง

2.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

บุหดี (2525) ได้ศึกษาการเขียนสะกดคำและทัศนคติต่อการเขียนคำโดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำกับการเขียนตามคำบอก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนวัดบึงทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 72 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำมีผลการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการเขียนตามคำบอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาส์มิล (2526) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกสะกดคำยากในวิชาภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526 ของโรงเรียนวัดบางสะแกใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 60 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการสะกดคำยาก มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำยาก สูงขึ้นกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยาก มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำยากสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนการเขียนสะกดคำตามกิจกรรมในแผนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทนา (2528) ได้ศึกษาการเขียนสะกดคำโดยใช้เกม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2527 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน 48 คน ผลปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่สอนโดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ต่อการเขียนสะกดคำสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับการสอนเขียน สรุปได้ว่า วิธีการเขียนคำ จะต้องใช้กิจกรรมการสอนหลายอย่าง เพราะเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ด้วย

2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับความคงทนในการจำ

2.5.3.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Corey และ Micheal (1973) ได้ทดลองเปรียบเทียบการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองกับการสอนแบบปกติโดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มละ 18 คน โดยกลุ่มทดลองเรียนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มควบคุมเรียนโดยฟังคำบรรยาย เมื่อจบบทเรียนได้ทำการทดสอบพร้อม ๆ กัน ปรากฏว่ากลุ่มควบคุมได้คะแนนเฉลี่ย 65% กลุ่มทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 78.2% มีความแตกต่างที่ระดับความเชื่อมั่น .001 และหลังจากนั้นอีก 1 เดือนก็นำแบบทดสอบมาทดสอบอีกครั้งหนึ่ง

ปรากฏว่ากลุ่มควบคุมได้คะแนนเฉลี่ย 50.4 และกลุ่มทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 69.4

ในปี ค.ศ.1976 Weaver ได้เปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำจากการให้เด็กทำแบบฝึกหัดรวมครั้งเดียวกับการใช้ทำเป็นระยะในวิชาคณิตศาสตร์ การทดลองครั้งนี้กระทำกับนักเรียนระดับสี่จำนวน 350 คน การสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง คือกลุ่มที่ทำแบบฝึกหัดรวม และกลุ่มที่ให้ทำเป็นระยะหลังจากการเรียนรู้สามเดือน ทดสอบวัดความคงทนในการจำ ผลปรากฏว่า ความคงทนในการจำของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

2.5.3.2 งานวิจัยในประเทศ

เจียมจิต (2522) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน และความคงทนในการจำของนักเรียน โดยใช้บทความที่มีการนำเรื่องแต่ละฉบับ ได้แก่ แบบบทย่อที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่อง แบบบอกโครงเรื่องและแบบมีข้อทดสอบถูกผิด กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2522 จำนวน 45 คน ของโรงเรียนวัดลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ทดลองกลุ่มละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือบทความ 15 เรื่อง และแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านบทความละ 15 ข้อ รวมเป็น 225 ข้อ วัดความคงทนในการจำหลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้แล้ว 1 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มที่อ่านบทความที่มีการนำเรื่องแต่ละแบบมีความเข้าใจในการอ่านพอ ๆ กัน การนำเรื่องแบบบอกโครงเรื่องทำให้นักเรียนมีความคงทนในการจำสูงกว่า นำเรื่องอีก 2 แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความเข้าใจในการอ่านกับความคงทนในการจำสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภัทธร (2527) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความถนัดทางการเรียน และความคงทนในการจำระหว่างนักเรียนที่สอนโดยใช้และไม่ใช้วิธีเรียนเพื่อรู้แจ้งในวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนชุมชนวัดบ้านระกาศ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการเปรียบเทียบความถนัดทางการเรียนระหว่างการเรียนรู้แจ้งกับแบบไม่ใช้วิธีเรียนเพื่อรู้แจ้งไม่แตกต่างกัน และเปรียบเทียบความคงทนในการจำพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีเรียนเพื่อรู้แจ้งมีความคงทนในการจำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้วิธีเรียนเพื่อรู้แจ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บงกช (2527) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำวิชาภาษาไทย โดยใช้เกมและไม่ใช้เกมประกอบการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนวัดอินทาราม กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2526 จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้เกมประกอบการสอนสูงกว่าไม่ใช้เกมประกอบการสอนและในด้านความคงทนในการจำพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยใช้เกมประกอบการสอน มีความคงทนในการจำสูงกว่า ไม่ใช้เกมประกอบการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพรรณ (2529) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เขียนสะกดคำยากแบบทักษะสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย กรุงเทพมหานคร จำนวน 58 คน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำยากระหว่างการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ระยะเวลาที่ใช้วัดความคงทนในการจำจะแตกต่างกันออกไป แต่ยังไม่มีการวิจัยว่าช่วงเวลาใดที่เหมาะสมที่สุดในการวัดความคงทนในการจำ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เวลา 2 สัปดาห์ ในการศึกษาความคงทนในการจำครั้งนี้